

## КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕХІДНОСТІ В МОВОЗНАВСТВІ

У статті здійснено аналітичний огляд наявних теоретичних концепцій перехідності, окреслено категорію перехідності як кількоплощинне явище, з'ясовано її класифікаційні критерії. Концепції перехідності об'єднано у дві групи залежно від часового зрізу дослідження цього явища: тільки в діахронії чи в синхронії та в діахронії водночас. Обґрунтовано доцільність виокремлення перехідності стану мови (синхронної перехідності, синкретизму) і перехідності її історичного розвитку (діахронної). Феномен синхронної перехідності репрезентовано в її багатоаспектному описі за такими параметрами: внутрішньорівнева // різнорівнева, внутрішньорангова // різнорангова, спільнокатегорійна // різнокатегорійна.

Ключові слова: *перехідність, синхронна перехідність, діахронна перехідність, синкретизм, трансформація, трансляція, транспозиція, синтаксична деривація, еквівалентність, контамінація, внутрішньорівнева перехідність, різнорівнева перехідність, внутрішньорангова перехідність, різнорангова перехідність, спільнокатегорійна перехідність, різнокатегорійна перехідність.*

**Постановка проблеми.** Філософське положення про перехід однієї протилежності в іншу засвідчує наявність явищ перехідності в усіх сферах життя, що дає підстави вважати її однією із загальних філософських закономірностей. Водночас це універсальна властивість не тільки об'єктивного світу, а й мовної системи, у якій відбуваються процеси диференціації й інтеграції, що в діалектичній єдності визначають взаємодію лінгвістичних явищ.

Досліджуючи мову в її численних мовленнєвих реалізаціях, лінгвісти звернули увагу на наявність типових (ядерних, системних) одиниць із чітко вираженими показниками та перехідних (синкретичних, асистемних), що перебувають на периферії ядерних утворень і позначені синтезом диференційних ознак різних мовних явищ. Як зауважує В. І. Кодухов, „наявність перехідних явищ у системі, її категоріях та одиницях належить до суттєвих властивостей мови” [12, с. 16], а тому дослідження таких утворень стало актуальною загальнолінгвістичною проблемою.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Обґрунтування й розвиток теорії перехідності здійснено в багатоаспектних дослідженнях українських та зарубіжних

мовознавців. Їхні концепції різняться термінологією, акцентуванням на передумовах та особливостях механізмів перехідності, сферою її реалізації. Класиками теорії перехідності справедливо вважають В. В. Бабайцеву, В. В. Виноградова, В. І. Кодухова, В. Н. Мігіріна, О. М. Пешковського, Л. В. Щербу та ін.

У лінгвістичних працях запропоновано різні варіанти осмислення теорії перехідності: із позицій учення про трансформацію (Ш. Баллі, В. М. Мігірін, М. Ф. Лукін), про транспозицію (М. Докуліл, О. С. Кубрякова, І. Р. Вихованець, С. О. Крилов, О. М. Кім, В. В. Шигуров, Ю. С. Степанов, Л. В. Борте, М. Г. Меркулова, Р. М. Гайсина та ін.), про трансляцію (Л. Теньєр), про синтаксичну деривацію (Е. Курилович, К. Г. Городенська, О. С. Кубрякова, В. М. Нікітевич), еквівалентність як трансформацію одного мовного явища в інше (В. М. Алієва), в аспекті семантико-синтаксичної організації речення (В. В. Богданов, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська), функційної морфології (О. В. Бондарко, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко), загальних процесів взаємодії частин мови (Л. В. Борте) тощо.

**Визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми або напрямів дослідження.** У статті осмислено феномен синхронної перехідності як кількоплощинного явища за такими параметрами: внутрішньорівнева // різнорівнева, внутрішньорангова // різнорангова, спільнокатегорійна // різнокатегорійна.

**Мета статті** – здійснити аналітичний огляд представлених у мовознавстві концепцій перехідності, вивчити стан теоретичних напрацювань у царині перехідності як універсальної категорії, обґрунтувати доцільність виокремлення різновидів синхронної перехідності.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Запропоновані в лінгвістичних працях концепції перехідності схематично можна об'єднати у дві групи залежно від часового зрізу вивчення мовного явища: тільки в діяхронії (історичний розвиток протягом тривалого часу) чи в діяхронії та синхронії (у визначений часовий проміжок). У цьому розрізненні акцентовано на таких диференційних ознаках: статичність / динамічність, процес / стан, завершеність / незавершеність змін тощо.

Зазвичай терміном „перехідність” номінують два різні явища. У першому значенні це поняття тлумачать як діяхронну трансформацію, унаслідок якої слово з однієї частини мови переходить в іншу, воно повністю або загалом зберігає своє звукове оформлення, при цьому втрачаючи диференційні ознаки вихідної частини мови й набуваючи диференційних ознак нової. У другому значенні термін „перехідність” синонімічний до „гібридність”, „проміжність”, „контамінація”. „У цьому випадку, – наголошує Є. М. Сидоренко, – ніщо ні в що не переходить, а в одному слові поєднані деякі ознаки (іноді – у трансформованому

вигляді) двох частин мови одночасно” [19, с. 32], причому дослідниця вважає логічнішим використовувати цей термін у першому значенні.

В. І. Кодухов у теорії мовної перехідності розрізняє процеси історичної перехідності, або трансформації, і перехідність стану мови, що включає „проміжність” і „синкретизм”. Під перехідністю стану мовознавець розуміє перехідні явища цього стану, а не перехідний стан мови в його історичному розвитку. Проміжні й синкретичні утворення репрезентовані як на рівні форми, так і на рівні змісту (значення) мовних категорій та одиниць, а також виявляються в невідповідності матеріальної й ідеальної сфер мови. Перехідність у розвитку мови, її категорій та одиниць номінована як історичні перетворення, або трансформації [12, с. 7].

У сфері мовних значень В. І. Кодухов пропонує розрізняти чотири види семантики перехідності: змішана, погранична, функційна і генетична. У синтаксисі перехідність може породжувати нові моделі словосполучень та речень і може бути лише варіюванням синтаксичної конструкції (неповні речення, вільна пряма мова, невласне-пряма мова). Розуміння перехідності як поліфункційності спричинює потрактування перехідності стану як явища мовлення, тексту, особливо тексту художнього твору [Там само, с. 11–15].

Визнає синхронію й діяхронію перехідних явищ і М. Ф. Лукін: „... вивчення змін і розвитку мови – не тільки науковий об’єкт діяхронії, воно абсолютно неможливе без синхронії. Граматичні форми сучасної мови містять зародки нового. У мові, у її синхронії завжди є такі явища, яким належить майбутнє. Хоч діяхронія й синхронія – два різні аспекти вивчення мови, попри це вони не полярні, тому що становлять єдину науку про мову” [15, с. 3].

Трактуючи перехідність у широкому сенсі, В. В. Бабайцева пропонує розрізняти діяхронні (історичні перетворення) та синхронні (синкретичні) утворення [2, с. 83]. Такий поділ здійснено в монографії „Явление переходности в грамматическом строе русского языка”, раніше ж дослідниця серед явищ перехідності теж виокремлювала два різновиди, але називала їх по-іншому: діяхронні перетворення слідом за В. Н. Мігірінім номінувала трансформацією, а синхронну перехідність – контамінацією [1]. Пізніше В. В. Бабайцева відмовилася від цих термінів, мотивуючи свій вибір тим, що поняття „трансформація” поширене в трансформаційній граматиці, а „контамінацію” застосовують і „для позначення змішування ознак у конструкціях, що часто мають лише індивідуальний характер” [2, с. 83].

Другий підхід до визначення сутності перехідності – це визнання її лише діяхронним процесом. „Один із піонерів теорії перехідності” [2, с. 14] – В. М. Мігірін – детально проаналізував сутність і специфіку перехідності (трансформації) в історичному зрізі [18]. Із

погляду спрямованості процесу поділяє її на імміграційну, тобто трансформаційні можливості кожної частини мови, та еміграційну – збагачення за рахунок трансформації інших частин мови.

Аналізуючи перехідність частин мови і членів речення, дослідник розрізняє два випадки: 1) слово однієї частини мови трансформується в слово іншої частини мови (субстантивізація, адвербіалізація тощо); 2) один член речення трансформується в інший (суб'єктація, атрибуція, предиктація та ін.). Акцентовано на важливості розрізнення морфологічної, синтаксичної і морфолого-синтаксичної трансформації [Там само, с. 52].

На рівні синтаксичних конструкцій В. М. Мігірін виокремлює такі діахронні трансформації – утворення складних речень, безособових речень з особових, трансформація від простого речення без однорідних членів до простого речення з однорідними членами, явища перехідності в системі складнопідрядного речення, утворення порівняльних зворотів із підрядних порівняльних частин тощо [Там само, с. 177–178, с. 186, с. 191 та ін.].

Водночас дослідник розрізняє „діахронні трансформації” як природні процеси, процеси непрограмованого розвитку мови, і „синхронні перетворення одних конструкцій в інші, здійснювані дослідником відповідно до заздалегідь установлених алгоритмів” [Там само, с. 10]. Останні кваліфіковані в руслі сучасної трансформаційної граматики.

Л. В. Борте перехідними називає історичні процеси, супроводжувані зміною значення слова, тобто визнає також лише діахронну перехідність, хоч і констатує своєрідне поєднання синхронії й діахронії в категорії перехідності: „процес переходу у своїй завершеності належить до явищ діахронного плану, хоч початкові стадії цього процесу, для яких характерна транспозиція слів, охоплюють певний синхронний зріз мови” [6, с. 106].

Перехідність як явище, спричинене здатністю мовних одиниць до структурних і семантичних перетворень, постає у витлумаченні А. Я. Баудера [5, с. 13–19]. Дослідник допускає термінологічну синонімію у визначенні історичних перетворень, пов'язаних „із кількісними і якісними змінами”, які називає „діахронними явищами перехідності”, або ж „трансформаційними процесами” [4, с. 79–83].

Л. Я. Маловицький диференціює перехідність як статус мовної одиниці і як процес динаміки. Перша дефініція означає, що в структурі мови існують міжрівневі системи й периферійні польові зони (наприклад, проміжний статус фразеологізмів не дає можливості вбачати в них перехідний стан від синтаксичних конструкцій до слова чи навпаки). Перехідність як процес, або динамічна перехідність, відображає історичні зміни в мові, вона породжена властивостями мовного знака, характером якісних перетворень,

позалінгвальними чинниками. У межах другого типу Л. Я. Маловицький виокремлює варіативну й гетерогенну перехідність [16, с. 17–37].

Іноді перехідність вважають не ознакою мови, а особливістю її використання, маніфестації. У такому випадку мову кваліфікують як ідеальну схему, у якій наявні лише чисті, логічні й класифіковані форми, перехідні ж і невизначені явища зараховують до сфери мовлення. Перехідність тлумачать і як „наближення одиниці однієї системи до призначення і якості мовної одиниці іншої системи”, що „зумовлює існування перехідної зони – підсистеми ускладненого речення” [17, с. 226]; як систему, що являє собою суму властивостей компонентів, яким притаманні принципово нові властивості, порівняно з властивостями кожного з компонентів системи [8, с. 147], тощо.

Заперечує диференціацію процесів перехідності на діяхронні й синхронні О. А. Колесников, наголошуючи, що вони можуть бути завершеними й незавершеними, але не діяхронними й синхронними, оскільки процес завжди відбувається в часі [13, с. 27].

Концепція нашого дослідження ґрунтується на постулатах теорії перехідності В. І. Кодухова [12] та В. В. Бабайцевої [2], згідно з якими розмежовано перехідність стану мови (синхронну перехідність, або синкретизм) і перехідність її історичного розвитку (діяхронну).

Перехідність у витлумаченні В. В. Бабайцевої – це „універсальна властивість мови, яка, відображаючи системний взаємозв'язок і взаємодію між мовними фактами, поєднує їх у цілісну систему” [3, с. 8]. Одним із її виявів у синхронному зрізі є синкретизм, або синхронна перехідність. Основна відмінність між діяхронною й синхронною перехідністю полягає в тому, що перший різновид – це еволюційний процес, що спричинює якісні зміни, а другий – це зрушення в якісних характеристиках мовних явищ, що відображають зв'язки і взаємодію мовних одиниць, розмивають межі між мовними категоріями, це рушійна сила, яка уможлиблює розвиток мови, її еволюційні процеси [2, с. 21–22].

Створення динамічної кількоплощинної моделі категорії перехідності потребує уточнення векторів її реалізації: внутрішньорівнева // різнорівнева, внутрішньорангова // різнорангова, спільнокатегорійна // різнокатегорійна.

На думку А. П. Загнітка, „синкретизм (або синхронна перехідність – Л. Ш.) у внутрішньословосполученнєвій і внутрішньореченнєвій структурі відображає основні напрями, тенденції і закономірності внутрішньоярусних і між'ярусних переходів” [11, с. 241] (або внутрішньорівневих і різнорівневих – у нашій термінології). Отже, перехідність як універсальна властивість мовної системи передбачає наявність синкретичних утворень у межах певного мовного рівня і в міжрівнєвій площині. В аспекті внутрішньорівневого переходу синтаксичний ярус засвідчує наявність перехідних утворень у межах членів речення, семантико-синтаксичних відношень, різних типів складних речень тощо.

Міжрівневі переходи, що відображають системну взаємодію одиниць різних мовних ярусів, здійснюються в напрямку від вищого рівня до нижчого.

Процес переходу необов'язково передбачає кінцевий результат: „щось у щось переходить, а перше зникає” [2, с. 11]. Часто в міжрівневій площині функціують синкретичні утворення, яким властивий синтез диференційних ознак одиниць вищого й нижчого ярусів. У зв'язку із цим слушним є зауваження К. Г. Городенської про те, що „відношення похідності між синтаксичними одиницями різного рангу зумовлені здатністю одиниць вищого рангу трансформуватися в одиниці нижчого рангу” [9, с. 179], тобто речень у словосполучення, словосполучень у слова, підрядних частин у звороти тощо. Поняття синтаксичної похідності, витлумачене дослідницею як „семантичний і формальний зв'язок базової синтаксичної одиниці, у ролі якої виступає речення, рідше – словосполучення, і одиниць того самого або нижчого рангу” [Там само, с. 3], є центральним питанням синтаксичної деривації, що перебуває в полі синонімічної взаємодії з перехідністю.

У межах діяхронної перехідності визнає існування між'ярусних трансформацій В. Н. Мігірін. Як приклад наводить перехід речення або словосполучення у слово, слова – у морфему. Можлива, на його думку, і через'ярусна трансформація: перехід словосполучення в морфему, обминувши слово [18, с. 195].

Напрямок діяхронних трансформацій не завжди збігається з послідовністю виникнення моделей різних рівнів. Діяхронна трансформація – це процес, що відбувається зверху вниз або по горизонталі, інакше кажучи, рух від більш складного до більш простого; застосування ж моделі для створення одиниць – це процес, що здійснюється знизу вгору, тут має місце рух від простого до більш складного, адже із поєднання більш простих елементів утворюються більш складні [Там само, с. 195–196].

Факти міжрівневої перехідності мовних явищ зафіксовані в поширених складних назвах на кшталт „лексико-граматичний”, „лексико-синтаксичний”, „морфолого-синтаксичний”. Ми послуговуватимемося термінами „внутрішньорівнева перехідність” і „різнорівнева перехідність”, які, на нашу думку, чіткіше відображають сутність цієї категорії.

В. В. Бабайцева визнає міжрівневі переходи як у межах системи, так і в межах підсистеми [2]. Для уникнення плутанини вважаємо прийнятнішою кваліфікацію останніх як різнорангові (або міжрангові) утворення, оскільки вони синтезують диференційні ознаки одиниць різних рангів у межах одного рівня, наприклад, у межах синтаксичного рівня відбувається різнорангова перехідність, результатом якої є утворення спільносуб'єктної конструкції з кількома присудками, для якої характерні ознаки простого і складного

речення – одиниць різного рангу синтаксичного рівня. Внутрішньорангова перехідність характеризує численні випадки синтезу диференційних ознак одиниць одного рангу, наприклад синкретизм членів речення, складнопідрядних речень тощо.

У лінгвістичних дослідженнях широкоживане поняття „міжкатегорійний перехід”, однак воно має дещо інше значення. Р. М. Гайсина залучила цей термін у сферу лексикології, досліджуючи міжкатегорійний перехід поняття [7, с. 3]. Явище міжкатегорійного переходу отримало розчленоване позначення спеціальною термінологією: субстантивація, ад’єктивація тощо. Залучає поняття „внутрішньокатегорійний” і „міжкатегорійний” синкретизм у внутрішньочастиномовній сфері І. Г. Данилюк (випадки, коли формальний, функційний або семантичний рівні синкретизму реалізовані в межах однакового набору граем у словоформах) [10, с. 14].

Для маркування поєднаних властивостей мовних одиниць одного рангу, але різного гатунку послуговуватимемося терміном „різнокатегорійна перехідність”, одного порядку – „спільнокатегорійна перехідність”. Ці терміни вважаємо більш вдалими порівняно з іншими, зокрема різнопорядковий // однопорядковий. Сполучення „різнопорядкові одиниці” вживає В. І. Кононенко, висловлюючи думку про наявність розвинутих зв’язків не тільки у сфері різнопорядкових одиниць синтаксису, а й між одиницями синтаксису і лексики, синтаксису і фразеології, синтаксису й морфології, синтаксису і словотвору [14, с. 6].

Різновиди синхронної перехідності наочно представлені в таблиці.

*Різновиди синхронної перехідності*

<i>Синхронна перехідність (синкретизм)</i>			
<i>внутрішньорівнева</i>		<i>різгорівнева</i>	
<i>внутрішньорангова</i>		<i>різгорангова</i>	
<i>спільнокатегорійна</i>	<i>різнокатегорійна</i>		

Аналізуючи явища синхронної перехідності в системі складного речення, ми не прагнемо їх категорично кваліфікувати, а, зважаючи на те, що „не всі одиниці вирізняються вираженою дискретністю, деякі з них мають синкретичну (розчленовану, проміжну, перехідну, двоїсту, троїсту) природу” [10, с. 9], припускаємо існування різних поглядів на цю проблему, однак схиляємося до думки, що подібні утворення слід виокремлювати в класифікаційній схемі й трактувати як самостійну одиницю, що посідає периферійну чи проміжну ланку в зоні перехідності. Міра вияву синтезованих ознак у несистемних явищах може бути різною залежно від їх розташування в зоні перехідності.

**Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок.** Отже, явища перехідності можуть бути предметом дослідження як із позицій діакронії, так і в

проекції на синхронний зріз. Їх вивчення доцільно здійснювати з погляду синхронії, адже саме в межах синхронної перехідності між опозиційними центральними категоріями виникає зона синкретизму з периферійними й проміжними ланками. Ігнорування перехідних явищ у процесі дослідження внеможливорює створення всебічної класифікації мовних фактів, тому що перехідність виконує унікальну функцію інтеграції та забезпечує цілісність мовних систем і підсистем. Феномен синхронної перехідності як кількоплощинного явища репрезентує доцільність її багатоаспектного опису за такими параметрами: внутрішньорівнева // різнорівнева, внутрішньорангова // різнорангова, спільнокатегорійна // різнокатегорійна.

Перспективу подальших наукових пошуків убачаємо в наповненні конкретним мовним матеріалом загальної класифікаційної моделі, зокрема в проекції на систему складного речення.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бабайцева В. В. Переходные конструкции в синтаксисе / В. В. Бабайцева. – Воронеж : Центр.-Чернозем. кн. изд-во, 1967. – 391 с.
2. Бабайцева В. В. Явление переходности в грамматике русского языка / В. В. Бабайцева. – М. : Издательский дом „Дроффа”, 2000. – 638 с.
3. Бабайцева В. В. Явления переходности в грамматическом строе русского языка и методика их изучения / В. В. Бабайцева // Явления переходности в грамматическом строе современного русского языка. – М. : МГПИ, 1988. – С. 3–13.
4. Баудер А. Я. К лингвистической интерпретации явлений переходности в грамматическом строе русского языка / А. Я. Баудер // Филологические науки. – 1980. – № 5. – С. 79–83.
5. Баудер А. Я. Явления переходности в грамматическом строе современного русского языка и смежные явления / А. Я. Баудер // Явления переходности в грамматическом строе русского языка : Межвузов. сб. научн. тр. / Редакт. коллегия : д-р филол. н., проф. В. В. Бабайцева и др. – М. : МГПИ им. В. И. Ленина, 1988. – С. 13–19.
6. Бортэ Л. В. Глубина взаимодействия частей речи в современном русском языке / Л. В. Бортэ. – Кишинёв : Штиинца, 1977. – 108 с.
7. Гайсина Р. М. Межкатегориальный переход понятия и обогащение лексики / Р. М. Гайсина. – Уфа : Изд-во Башкирского гос. ун-та, 1985. – 81 с.
8. Гамбург Н. И. Вариативность знаков препинания и семантика предложений / Н. И. Гамбург // Семантика переходности : Сб. научн. тр. – Л., 1977. – С. 139–147.
9. Городенська К. Г. Деривація синтаксичних одиниць / К. Г. Городенська. – К. : Наук. думка, 1991. – 192 с.
10. Данилюк І. Г. Синкретизм у системі частин мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / І. Г. Данилюк; Донецький нац. ун-т. – Донецьк, 2006. – 199 с.
11. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : Монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2007. – 294 с.
12. Кодухов В. И. Семантическая переходность как лингвистическое понятие / В. И. Кодухов // Семантика переходности : Сб. научн. трудов. – Л. : ЛГПИ, 1977. – С. 5–16.
13. Колесников О. А. Про поняттєві сфери термінів „синкретизм” та „омонімія” / О. А. Колесников // Мовознавство. – 1990. – № 2. – С. 27–31.
14. Кононенко В. И. Системно-семантические связи в синтаксисе русского и украинского языков / В. И. Кононенко. – К. : Вища шк., 1976. – 206 с.
15. Лукин М. Ф. Трансформация частей речи в современном русском языке / М. Ф. Лукин. – Донецк : ДонГУ, 1973. – 100 с.
16. Маловицкий Л. Я. Переходность как отражение исторических изменений в языке / Л. Я. Маловицкий // Семантика переходности : Сб. научн. тр. – Л., 1977. – С. 17–23.
17. Манаенко Г. Н. Функционирование осложненного предложения в публицистическом тексте: информационно-дискурсивный подход : дисс. ... докт. филол. наук : 10.02.19 – теория языка; 10.01.10 – журналистика / Г. Н. Манаенко; Кубанский государственный университет. – Краснодар, 2004. – 421 с.
18. Мигирин В. Н. Очерки по теории процессов переходности в русском языке : Учеб. пособие для студентов / В. Н. Мигирин. – Бельцы, 1971. – 198 с.



19. Сидоренко Е. Н. Морфология современного русского языка / Е. Н. Сидоренко. – Симферополь : Крымское учебно-педагог. изд-во, 2002. – Ч. 1. – 170 с.

Одержано редакцією 27. 02. 2013 р.  
Прийнято до публікації 28. 02. 2013 р.

*Людмила Шитик*

#### **Концепции переходности в языкознании**

*В статье представлен аналитический обзор имеющихся теоретических концепций переходности. Категория переходности охарактеризована как многоаспектное явление, установлены ее классификационные критерии. Концепции переходности объединены в две группы в зависимости от временного среза исследования этого явления: только в диахронии или в синхронии и в диахронии одновременно. Обоснована целесообразность выделения переходности состояния языка (синхронной переходности, синкретизма) и переходности ее исторического развития (диахронной). Феномен синхронной переходности представлен в ее многоаспектном описании по следующим параметрам: внутриуровневая / разноуровневая, внутриранговая / разноранговая, общекатегориальная / разнокатегориальная.*

*Ключевые слова: переходность, синхронная переходность, диахронная переходность, синкретизм, трансформация, трансляция, транспозиция, синтаксическая деривация, эквивалентность, контаминация, внутриуровневая переходность, разноуровневая переходность, внутриранговая переходность, разноранговая переходность, общекатегориальная переходность, разнокатегориальная переходность.*

*Lyudmyla Shytyk*

#### **The concepts of transitivity in Linguistics**

*The article considers the analytical review of the present-day theoretical transitivity concepts, the category of transitivity being applied as a multi-purpose phenomenon, with defining its classifying criteria. The transitivity concepts are united into two groups regarding the time criteria for investigating the phenomenon: the diachronic one proper, or both synchronic and diachronic. The paper proves the need for differentiating the transitivity for the state of the language (synchronic transitivity, syncretism) and transitivity of its historic development (diachronic). The phenomenon of synchronic transitivity is represented in its multi-facet description according to the following parameters: inner level// different for levels, inner range// different for ranges, common category//different for categories.*

*Key words: transitivity, synchronic transitivity, diachronic transitivity, syncretism, transformation, translation, transposition, syntactical derivation, equivalency, contamination, inner level transitivity, different for levels transitivity, inner range transitivity, different for ranges transitivity, common category transitivity, different for category transitivity.*